

OPENBARE
GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG

Vele handen maken HET werk

ParnassiaBavo
GROEP

Ketenaanpak voor een bijzondere doelgroep

OPENBARE
GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG

Veel handen maken HET werk

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inleiding	5
Een doelgroep met een eigen karakter	6
Een gezamenlijke verantwoordelijkheid	7
Een traject in delen	9
Signaleren en toeleiden	12
Behandeling, opvang en zorg	16
Maatschappelijke integratie	20
Ondersteunende diensten	23
Een stevige basis	24
 Bijlage: overzicht programma's	 26
Bijlage (los): kengetallen 2007 en contactgegevens	

De Parnassia Bavo Groep is in 2007 ontstaan uit de voormalige Parnassia Groep en Bavo Europoort. De zorg van de Parnassia Bavo Groep concentreert zich in de provincies Noord- en Zuid- Holland. Daar probeert zij de GGz-keten te vervolmaken en haar specialisaties te verfijnen. Daarnaast heeft zorgbedrijf PsyQ vestigingen door het hele land. Alle zorgbedrijven van de Parnassia Bavo Groep zijn in het bezit van een HKZ-certificaat. Deze brochure omschrijft specifiek de werkwijze in de regio Haaglanden, en in het bijzonder die van de zorgbedrijven Parnassia, psychomedische zorg (ketenzorg voor langdurig zorgafhankelijke patiënten), Brijder (verslavingszorg) en Palier (forensische en intensieve zorg). Zij hebben als geen ander te maken met de OGGz-doelgroep.

Voorwoord

Beste lezer,

Sinds de fusie tussen Bavo Europoort en Parnassia Groep is een toonaangevende organisatie in de geestelijke gezondheidszorg ontstaan: de Parnassia Bavo Groep.

De Parnassia Bavo Groep beschikt over zes sterke zorgmerken:

Parnassia

Palier

Brijder

PsyQ

Bavo Europoort en

Kind en Jeugd.

In dit boekje leest u hoe onze zorgmerken Palier, Parnassia en Brijder Verslavingszorg met elkaar en met andere betrokken instanties en partijen samenwerken.

Het resultaat: een breed aanbod van gespecialiseerde zorgprogramma's. Een aanpak die de kwaliteit van leven van onze patiënten verbetert én die een bijdrage levert aan een betere samenleving.

Veel leesplezier gewenst!

Frits Verschoor

voorzitter Raad van Bestuur

Parnassia Bavo Groep

De zorgbedrijven van de Parnassia Bavo Groep bieden op een deskundige, respectvolle en optimistische wijze toegankelijke psycho-medische en preventieve zorg die aansluit bij de specifieke vragen en problemen van de doelgroep. De zorgbedrijven willen flexibel en maatschappelijk verantwoord actief aansluiting houden bij de vragen en wensen van patiënten, verwijzers, financiers en de samenleving. De Parnassia Bavo Groep wil op een transparante wijze verantwoording over haar werk afleggen aan de buitenwereld.

Inleiding

In de laatste decennia zijn re-integratie en participatie steeds belangrijker geworden. In deze maatschappij is plaats en ruimte voor iedereen. Een goed streven, dat veel mensen de mogelijkheden en kansen biedt die zij verdienen. Maar het heeft ook een andere zijde: een dergelijk streven schept verplichtingen. Iedereen wordt immers geacht actief deel te nemen aan het sociale en werkende leven. En voor sommige groepen is dat een zware weg, die alleen kan slagen met de juiste zorg en ondersteuning.

De Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz) heeft te maken met een dergelijke groep. Een groep van kwetsbare mensen die psychiatrische problematiek combineren met problemen op andere leefgebieden en die om diverse redenen niet of onvoldoende door de zorg worden bereikt. Het is een doelgroep die de laatste paar jaar veel belangstelling krijgt van de landelijke overheid en de grote gemeenten. Zo formuleerde de landelijke overheid in samenwerking met de gemeenten Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag in 2005 een plan van aanpak voor het terugdringen van het aantal dak- en thuislozen in de grote steden.

De gemeente Den Haag staat voor de taak om aanbieders van gezondheidszorg, maatschappelijke opvang, politie, justitie, woningcorporaties en gemeentelijke diensten te coördineren tot een samenhangend netwerk waarmee de OGGz-doelgroep kan worden bereikt. Een herkenbaar streven voor Parnassia, Brijder en Palier. Zij hebben in hun jarenlange ervaring in de geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg vanuit een maatschappelijke betrokkenheid diverse specialistische programma's ontwikkeld om ook deze ongrijpbare patiënten met hun veelzijdige problematiek te kunnen bereiken. Het vormen van een samenhangende zorgketen is daarbij onontbeerlijk en Parnassia, Brijder en Palier werken dan ook samen met ketenpartners als politie, justitie, GGD, maatschappelijke opvang en re-integratie-bedrijven.

Samen met hun ketenpartners werken Parnassia, Brijder en Palier aan de (re-)integratie van individuele personen. Op elk niveau, van de bestuurskamer tot in de wijk en voor iedereen. Dus ook voor een kleine groep mensen voor wie maatschappelijke participatie een lange weg betekent en waarbij integere, vasthoudende en betrouwbare begeleiding onmisbaar is.

Een doelgroep met een eigen karakter

De doelgroep van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz) laat zich moeilijk eenduidig omschrijven. Het gaat immers om een brede heterogene groep met zeer complexe problematiek.

De OGGz handelt om kwetsbare mensen met een psychiatrische stoornis of met ernstige psychosociale problemen. In sommige gevallen is er ook sprake van verslavingsproblematiek. Tegelijkertijd treden ernstige problemen op op meerdere levensgebieden, zoals wonen, werk of financiën. Het sociale netwerk is kwetsbaar of ontbreekt en de sociale hechting is gebrekkig. Bovendien maakt deze groep geen of nauwelijks gebruik van de beschikbare maatschappelijke hulpvoorzieningen. Volgens recente schattingen gaat het daarbij landelijk om ongeveer 110.000 mensen.

Een deel van deze doelgroep, in het bijzonder de groep dak- en thuislozen, valt op vanwege kleine criminaliteit, zoals diefstal, brandstichting of geweld. Over het aantal dak- en thuislozen lopen de schattingen nogal uiteen. Uit recent onderzoek bleek dat Den Haag ongeveer 1.100 dak- en thuislozen telt.

Naast de overlastgevende veelplegers met een GGz-probleem of de zichtbare dak- en thuislozen, is er ook problematiek die voor de hulpverlening onzichtbaar blijft. Het gaat daarbij om zogenaamd 'stil leed'. Depressieve ouderen en vereenzaamde alcoholisten veroorzaken wellicht minder overlast, maar behoren wel tot de OGGz-doelgroep.

Een gezamenlijke verantwoordelijkheid

De Openbare Geestelijk Gezondheidszorg (OGGz) omvat alle activiteiten op het gebied van de geestelijke volksgezondheid die niet worden uitgevoerd naar aanleiding van een vrijwillige, individuele hulpvraag.

De gemeente heeft een coördinerende taak in het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de openbare geestelijke gezondheidszorg en in het centraal signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de geestelijke gezondheid. Deze taak is verankerd in de Wet Maatschappelijke Opvang (WMO). Hieronder vallen

- het functioneren als meldpunt voor signalen of dreiging van crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen
- het bereiken en begeleiden van kwetsbare personen en risicogroepen
- het signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de geestelijke gezondheid
- het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de openbare geestelijke gezondheidszorg.

Parnassia, Brijder en Palier richten zich elk op een specialistisch werkveld. Daarmee bieden zij gezamenlijk een gedifferentieerd en relevant aanbod voor de OGGz. De gemeenschappelijke achtergrond, de Parnassia Bavo Groep, biedt mogelijkheden voor een soepele onderlinge samenwerking en uitwisseling van expertise. Bovendien wordt de kwaliteit van de geboden zorg geborgd door het feit dat alle zorgbedrijven van de Parnassia Bavo Groep beschikken over een HKZ-certificering. De norm is sluitende zorg met voldoende aandacht voor preventie, opdat mensen niet ‘tussen wal en schip’ raken.

Parnassia, Brijder en Palier beschikken over teams voor signalering en toeleiding, zoals de Crisisdienst en het Team Openbare Geestelijke Gezondheidszorg. Daarnaast is er een breed palet aan gespecialiseerde zorgprogramma's en een actief beleid op het gebied van rehabilitatie, wonen en reclassering. Bovendien zoeken de zorgbedrijven met hun aanbod aansluiting bij dat van andere gespecialiseerde aanbieders zoals maatschappelijke opvang, woningcorporaties en overheidsdiensten als GGD, politie en justitie. Met deze integrale benadering bevorderen Parnassia, Brijder en Palier het welzijn van hun patiënten en dragen zij bij aan rust en veiligheid in de stad.

Een traject in delen

Een OGGz-traject start met de signalering van een probleem. Deze signalen worden vervolgens omgezet in actie. Doorgaans bestaat de eerste stap uit een traject waarin de problematiek wordt geïnventariseerd en de verbinding wordt gemaakt tussen de hulpbehoefte en het zorgaanbod. Dit actieve proces van zorgtoeleiding vereist een specialistische, creatieve en vasthoudende manier van werken. Al naar gelang de hulpbehoefte beschikken Parnassia, Brijder en Palier over een breed scala van op elkaar aansluitende zorgprogramma's op het gebied van psychotische stoornissen, verslavingszorg en geïntegreerde forensisch psychiatrische zorg. Parallel aan de zorg wordt gewerkt aan maatschappelijke integratie, met als einddoel het zo zelfstandig mogelijk maatschappelijk functioneren.

Een dergelijk traject verloopt echter zelden lineair en volgens een gedetailleerd plan. Er dient voldoende ruimte te zijn om een traject waar nodig bij te stellen. Zo is de ene keer iets meer tijd nodig om te motiveren, de andere keer wordt een crisismoment aangegrepen om een aantal zaken tegelijkertijd in gang te zetten.

Twaalf bouwstenen

De vier grote steden (G4) verwoordden in 2005 hun visie op de OGGz in het document *Kwetsbaar in de grote stad*. Hierin worden de twaalf 'bouwstenen' van een OGGz-traject genoemd. De gemeente Den Haag nam deze bouwstenen over in Den Haag onder Dak, de gemeentelijke uitwerking van het landelijke visiedocument.

De bouwstenen:

1. Signalering en toeleiding

De aanwezigheid van meldpunten en lokale zorgnetwerken, laagdrempelige inloopvoorzieningen, veldwerk en de mogelijkheid tot vroege interventie.

2. Integrale toegang en screening

Het inschatten van de zorgbehoefte en het treffen van noodzakelijke maatregelen. Het komen tot een integrale diagnostiek en vervolgens toeleiding naar opvang en (bemoei)zorg.

3. Maatschappelijke opvang

Diverse vormen van (nood)opvang en 24-uursopvang. Verpleging en zorg en activerende en ondersteunende begeleiding.

4. Medische basiszorg

Huisarts en GGD.

5. Curatieve GGz/Vz

Psychiatrische diagnostiek en ambulante en klinische behandeling voor acute en chronische psychiatrie.

6. Beschermd langdurig wonen / langdurig verblijf

Verblijf voor psychiatrische patiënten, verslavingszorg en dubbele diagnose. Beschermd wonen.

7. Begeleid (zelfstandig) wonen

Groepswonen, ambulante individuele woonbegeleiding en extra intensieve individuele woonbegeleiding.

8. Integrale bemoeizorg (GGz/Vz)

Intensieve en standaard bemoeizorg en trajectbewaking.

9. Financiële hulp

Het regelen van een stabiel inkomen, schulphulpverlening en ondersteuning bij het verantwoord omgaan met geld.

10. Dagbesteding

Re-integratietrajecten naar vrijwilligerswerk, werkprojecten of betaald werk. Opleidingen en cursussen en dagactiviteiten.

11. Sociaal netwerk

Het herstellen en uitbreiden van het sociale netwerk van familie, vrienden en kennissen. Het opbouwen van een professioneel netwerk van zorg- en hulpverleners.

12. Veiligheid

Signalering door politie. Extra veilige plaatsen in de maatschappelijke opvang en (geestelijke gezondheids)zorg. Maatregelen en faciliteiten voor inbewaringstelling van stelselmatige daders.

Parnassia, Brijder en Palier werken samen met diverse partners om alle noodzakelijke bouwstenen van de OGGz te organiseren. Deze samenwerking vindt plaats op het niveau van de bestuurders voor het afstemmen van beleidskaders, maar vooral ook op de werkvloer, waar de behandeling haar invulling krijgt.

Met het oog op de leesbaarheid behandelt deze brochure in vier thema's de wijze waarop Parnassia, Brijder en Palier zelf of in samenwerking met anderen invulling geven aan de twaalf bouwstenen van de OGGz-ketenzorg. Deze thema's zijn:

 SIGNALERING EN TOELEIDING

 BEHANDELING, OPVANG EN ZORG

 MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE

 ONDERSTEUNENDE DIENSTEN

De scheiding is enigszins kunstmatig, omdat vele programma's voor hun specifieke doelgroep naast en na elkaar het hele spectrum van signalering, behandeling en maatschappelijke integratie bestrijken. Zorg in de OGGz is echter eveneens geen lineair en geordend proces. Het is juist de flexibiliteit om op elk willekeurig moment te kunnen instappen en aansluiten bij de specifieke behoefte die bepalend is voor een succesvolle re-integratie in de maatschappij.

Signaleren en toeleiding

In een OGGz-traject zijn signaleren, actief opsporen, contact leggen, toeleiden naar behandeling en bemoeizorg belangrijke activiteiten. Parnassia, Brijder en Palier organiseren verschillende activiteiten om deze functie optimaal in te vullen. Doel is om de doelgroep zo vroeg mogelijk in beeld te krijgen. Als het contact is gelegd, wordt dit kritische moment benut om in aansluiting op de hulpvragen een individueel behandelaanbod te organiseren. Het centrale doel is om de patiënten in zorg te krijgen en in zorg te houden. Alle behandelprogramma's hebben voorzieningen om laagdrempelige zorg te bieden. Een aantal programma's is echter gespecialiseerd in het leggen van de eerste contacten.

Bij het traject van signalering en toeleiding zijn vele partijen betrokken. Elke organisatie heeft vanuit de eigen expertise en invalshoek een signalerende functie. Parnassia, Brijder en Palier werken voor hun OGGz-doelgroep in deze fase dan ook nauw samen met politie, justitie, woningcorporaties, de GGD, het Leger des Heils, de Kessler Stichting, Limor en de Dienst SZW.

Signalering bij het eerste contact

Het eerste contact is essentieel om signalen op te pikken en om te kunnen starten met de noodzakelijke behandeling. Een aantal programma's is speciaal gericht op signalen uit de samenleving die niet altijd even makkelijk kunnen worden opgepakt. Waar nodig werken de zorgbedrijven samen met andere partijen.

Het eerste contact kan tot stand komen via specialistische teams en overlevormen die actief op zoek zijn naar mensen die behandeling nodig hebben. Maar sommige opvangfaciliteiten vormen ook een uitstekend aanknopingspunt voor verdere zorg.

Een overlevorm waarin regelmatig mensen worden toegeleid naar een OGGz-traject is het signaleringsoverleg, dat is georganiseerd onder regie van de gemeente. In dit overleg werkt Parnassia samen met onder andere de GGD. Ook de politie en woningcorporaties nemen hierin deel. Ook het Politieprogramma biedt aanknopingspunten voor contact met de doelgroep. In het kader van dit programma zorgen verpleegkundigen van Parnassia voor de eerste opvang van GGz-patiënten en toeleiding naar zorg op de Haagse politiebureaus.

Bij de dienst spoedeisende psychiatrie van de Parnassia Bavo Groep (Bureau 24-uurszorg) komen jaarlijks 4.400 meldingen van acute problematiek binnen.

In een aanzienlijk aantal gevallen speelt verslaving een belangrijke rol, maar ook psychose, neigingen tot zelfmoord en dementie worden opgemerkt en toegeleid naar zorg. De dienst is bij crisissituaties dag en nacht het aanspreekpunt voor huisartsen, ziekenhuizen en politie. Het uitgangspunt is dat zij nooit 'nee' verkoopt bij een hulpvraag door ernstig verslaafde of verwarde patiënten. Indien nodig wordt bij acute hulpvragen de verplichte verwijzing door de huisarts achteraf geregeld. De 24-uursdienst vormt een uitstekend toeleidingskanaal naar opvang- en behandelprogramma's.

Inloopvoorzieningen voor eerste opvang

De Haagse Zaak van Brijder is een dagactiviteitencentrum voor dak- en thuislozen. Behalve een rol in het hervinden van een dagritme, vervult De Haagse Zaak ook een toeleidingsfunctie. De casemanagers van Brijder leggen contact met dak- en thuislozen en leiden deze waar mogelijk naar behandeling. Deze behandeling vindt voor een belangrijk deel in het centrum zelf plaats, omdat de locatie dagelijks wordt bezocht door andere zorgverlenende partijen, zoals het Team OGGz Parnassia (TOP), casemanagers van de GGD, de infectieconsulent en de straatpastor. De Haagse zaak is een uitstekende manier om in contact komen met moeilijk te bereiken doelgroepen.

Toeleiden naar zorg

Als het eerste contact is gelegd, begint het werk pas. Samen met de betrokkene worden de problemen geïnventariseerd en er wordt een plan gemaakt voor een vraaggericht hulpaanbod. Voor zorgmijders wordt vastgesteld wat het zorgtekort is en wordt de vraag naar hulp waar mogelijk gestimuleerd. Het proces van toeleiding krijgt bij deze doelgroep alleen vorm met creativiteit en volharding. Bovendien dient het zorgaanbod aan te sluiten bij de fase waarin de betrokken cliënt verkeert. Het toeleidingsproces is georganiseerd volgens de principes van integrale bemoeizorg.

In mei 2007 ging onder de regie van de gemeente de pilot voor het Haagse Straatteam van start. Dit team bestaat uit medewerkers van Parnassia, de GGD en de Kessler Stichting. Het straatteam verzorgt de toeleiding naar het Centraal Coördinatie Punt (CCP) van de GGD. Dit CCP en het team Team Consultatie en Advies zorgen daarmee voor toeleiding naar de juiste behandeling. GGz Reclassering van Palier combineert geestelijke gezondheidszorg met reclassering. De reclassering ondersteunt politie en justitie met diagnostiek, advies en casemanagement en regelt de toeleiding naar passende behandeling.

Ondersteunende programma's

In de OGGz zijn opvang en toeleiding doorgaans nog maar het begin. De problematiek waarmee de betrokken patiënten te maken hebben, is divers en vaak complex. Vaak beschikken zij niet over een eigen inkomen, laat staan de noodzakelijke verzekeringen. Behandeling en opvang hebben echter alleen effect wanneer tegelijkertijd wordt gewerkt aan een stevige basis op het gebied van sociale en financiële zekerheid en medische zorg. De casemanagers van de zorgprogramma's helpen patiënten dan ook met sociale en financiële vraagstukken. De Hulp- en adviesdienst voor onverzekerden en de Materieel Juridische Dienstverlening van Palier bieden specialistische ondersteuning bij complexere financiële zaken.

Behandeling, opvang en zorg

Parnassia, Brijder en Palier beschikken over specialistische behandelprogramma's. Zo ligt voor Parnassia het zwaartepunt bij het bieden van ketenzorg en huisvesting voor chronische psychiatrische patiënten, voor Brijder bij behandeling van verslaving en voor Palier bij forensische en intensieve zorg. In werkelijkheid, en de OGGz-doelgroep is daar een duidelijk voorbeeld van, houdt problematiek niet altijd op bij de grenzen van een zorgbedrijf. De verschillende zorgbedrijven werken daarom onderling nauw samen om de betrokkene ook in de zorg en opvang zo soepel mogelijk te kunnen begeleiden op weg naar een stabiele leefsituatie of herstel.

Intensieve multidisciplinaire bemoeizorg

De Assertive Community Treatment (ACT) teams van Parnassia bieden ondersteuning aan mensen bij wie een concrete hulpvraag ontbreekt. Er is een ACT-team voor dak- en thuislozen en één voor mensen die elke vorm van zorg afwijzen, de zogeheten zorgmijders. Wanneer sprake is van gevaarlijke leefomstandigheden voor de patiënt of overlast voor diens omgeving kan worden overgegaan tot klinische (dwang)opname, gekoppeld aan toeleiding naar een passend behandelprogramma.

De ACT- en CMT-teams van Brijder Medisch Sociaal Opiaatbehandeling (MSO) zijn belangrijke aanknopingspunten voor het verminderen van drugsgerelateerde problematiek. De patiënt wordt gekoppeld aan een individuele begeleider, die verantwoordelijk is voor de coördinatie binnen Brijder en bij ketenpartners. Ook worden via MSO methadon en andere medicatie voorgeschreven en verstrekt.

Het Ambulant Alcohol Team (AAT) van Brijder biedt, in samenwerking met politie, huisarts en woningbouw, zowel reguliere hulp als noodhulp in de eigen omgeving van mensen met een verslavingsproblematiek. De zorg is gericht op stabilisering van het alcoholgebruik, beperking van schade en eventueel doorstroom naar een ander behandelprogramma.

Het Forensisch Ambulant Team (FAT) van Palier biedt outreachende zorg aan dak- en thuisloze ex-gedetineerden. Door deze groep te 'volgen' en op locatie ondersteuning en hulp te bieden, kan terugval in een vroeg stadium worden gesignaleerd. Indien nodig wordt de betrokkene weer opgenomen in een traject.

Klinische en ambulante zorg

Dankzij de ruime keuze uit klinische en transmurale programma's is er een geschikt aanbod voor elke fase in het OGGz-traject. Waar gewenst worden speciale multi-disciplinaire programma's ontwikkeld.

Het Klinisch Centrum Acute Psychiatrie (KCAP) van Parnassia is gespecialiseerd in situaties waarin de betrokkene een gevaar vormt voor zichzelf of de omgeving. De opname richt zich op het bestrijden van de crisis en het stellen van een diagnose. Brijder biedt met het Intramuraal Motivatiecentrum (IMC) en de Kliniek Intensive Zorg Alcohol (IZA) klinische behandeling voor mensen die verslaafd zijn aan drugs en/of alcohol en tevens kampen met psychische, psychiatrische en/of maatschappelijke problemen. Het doel van de behandeling is stabilisatie, verbetering van de algehele toestand en motivatie, zodat uitstroom naar een reguliere (woon)voorziening mogelijk wordt.

Voor (langdurig) verslaafden die geheel los willen komen van hun verslaving is er de Therapeutische Gemeenschap Emiliehoeve. In een hiërarchische setting leren

patiënten weer omgaan met de reguliere sociaal-maatschappelijke omgangsnormen, zodat zij weer zelfstandig kunnen wonen, werken en vrij van drugs of alcohol kunnen leven.

Speciaal voor de jeugd is er de Mistral Kliniek van Brijder die zich richt op jongeren (12-20 jaar) met een alcohol-, drugs- of gokverslaving. Het aanbod bestaat uit diverse klinische en ambulante programma's zoals DTOx (afkickprogramma), een vervolgbehandeling van zes maanden en MDFT (familietherapie).

Palier beschikt over verschillende vormen van opvang en zorg voor mensen met een meervoudige problematiek. Zo kan dankzij de

Forensisch Psychiatrische Afdeling (FPA) een justitieel traject worden gecombineerd met intensieve behandeling. De Forensische polikliniek van Palier diagnosticeert, biedt consultatie en adviseert. Zij begeleidt mensen bij hun stap van detentie naar de maatschappij, houdt vinger aan de pols, ondersteunt waar nodig en verkleint zo het risico op terugval en uitval. Het Centrum voor dubbele problematiek (DP) biedt achtereenvolgens klinische en transmurale behandeling voor mensen die te maken hebben met een psychotische of persoonlijkheidsstoornis in combinatie met een verslaving aan middelen. Het Centrum voor Intensieve Behandeling (CIB) behandelt patiënten bij wie het risico op maatschappelijk afglijden groot is. In een periode van twee jaar wordt toegewerkt naar een situatie waarin

behandeling binnen het reguliere circuit weer mogelijk is.

Triple-Ex staat voor ex-verslaafd, ex-crimineel en ex-werkloos. Het is een in Nederland uniek re-integratieprogramma voor verslaafden met een justitiële achtergrond en een achterstand op het gebied van werk en opleiding. Na de gesloten fase met een introductiefase volgen de open fase en de derde fase, die de patiënt voorbereidt op begeleid wonen. Triple-Ex is sterk gericht op duurzame maatschappelijke integratie.

Laagdrempelige opvangvoorzieningen

Terugval vormt een serieus risico gedurende het gehele OGGz-traject. In aansluiting op de klinische en ambulante fase vervullen de laagdrempelige opvangvoorzieningen een belangrijke monitoringfunctie.

Binnen de OGGz is er een subgroep van chronisch verslaafden. Door middelen onder toezicht te verstrekken en een veilige en schone omgeving te bieden,

beperkt Parnassia Bavo Groep de risico's op drugsgerelateerde lichamelijke problemen en criminaliteit.

De twee Opvang Voorzieningen voor Harddruggebruikers (OVGH's) van Brijder bieden langdurig verslaafden een schone en veilige omgeving voor het zelf toedienen van drugs. De OVGH's vormen een belangrijke schakel met de reguliere hulp- en dienstverlening en voorkomen overlast op straat. Bovendien bieden zij basisvoorzieningen als maaltijden, een was- en douchegelegenheid en medische controle.

Maatschappelijke integratie

Elke fase in het OGGz-traject is gericht op een optimale en duurzame maatschappelijke integratie. Maatschappelijke integratie heeft effect op alle leefgebieden: wonen, werk, vrije tijd en sociale contacten. De verschillende onderdelen van Parnassia, Brijder en Palier ondersteunen waar nodig bij de groei naar de maximaal haalbare zelfstandigheid en werken daarin nauw samen met gespecialiseerde aanbieders van dagbesteding en werktrajecten.

Beschermde woonunit

Wonen

Niet voor iedereen is uitstroom haalbaar. In sommige gevallen leidt het tot verloedering, maatschappelijke onrust en overlast. Daarom beschikt Wonen met Zorg van Parnassia op haar klinische terreinen over (semi-) permanente beschermde woonunits. Wonen, behandeling en woonbegeleiding worden hier onder één regie aangeboden. Wanneer het risico op terugval afneemt, kunnen bewoners alsnog doorstromen naar een begeleide woonvorm met gemiddelde zorg buiten het terrein. Er zijn gesloten woonvormen en mogelijkheden voor groepswonen en individueel wonen.

In het kader van Den Haag onder Dak van de gemeente Den Haag werkt Parnassia mee aan het ontwikkelen van nieuwe initiatieven, veelal in samenwerking met woningcorporaties en andere betrokken partijen.

Remise van Palier helpt veelplegers op weg naar zelfstandig wonen, werk en vrijetijdsbesteding. Via zogenaamde 'omklapwoningen' wordt de eerste stap naar zelfstandig wonen gezet. Elke bewoner krijgt daarbij ondersteuning van een persoonlijk begeleider en een reclasseringsmedewerker. Parnassia, Brijder en Palier beschikken over ongeveer zestig omklapwoningen per jaar.

Sociaal netwerk

Een sociaal netwerk is onmisbaar voor ieders welzijn. De Parnassia Bavo Groep gaat met haar aanbod dan ook 'tot in de wijk'. Het Maatschappelijk Steunsysteem (MSS) Den Haag, waarvan Parnassia in 2004 één van de initiatiefnemers was, is een voorbeeld van een wijkgebonden samenwerkingsvorm. Het MSS ondersteunt de juiste toeleiding van individuele patiënten en bevordert de uitwisseling van kennis tussen medewerkers van verschillende instellingen. Het doel is een betere toeleiding van langdurig zorgafhankelijke patiënten naar dagbesteding en werk. Bij het MSS zijn onder andere de gemeente, de maatschappelijke opvang, de GGD, het Leger des Heils en cliënten- en mantelzorgorganisaties aangesloten. Eenmaal per maand komen participerende medewerkers bijeen om individuele cases te bespreken. De regio Den Haag is hiertoe verdeeld in vijf werkgebieden. Het MSS blijkt niet alleen een positieve invloed te hebben op de integratietrajecten van onder andere OGGz-patiënten, maar heeft ook geleid tot beter inzicht in vraag, aanbod en mogelijkheden in de wijk en een nauwere samenwerking tussen individuele aanbieders.

Een traject naar maatschappelijke re-integratie heeft zelden alleen betrekking op degene die zorg nodig heeft. Ook het eventuele gezin krijgt hiermee te maken. Met programma's als Ouder en Kind en De Woezel ondersteunt Brijder re-integrerende ouders bij de opvoeding van hun kinderen. Ook biedt Brijder met P4-opvang een woonomgeving voor kinderen met ouders met een verslavingsproblematiek.

Dagbesteding en werk

Sommige programma's bieden al in een vroeg stadium van een behandeling of traject de mogelijkheid tot deelname aan creatieve, culturele, sportieve en arbeidsmatige activiteiten. Een zinvolle daginvulling biedt immers ritme en houvast. Bovendien kan deelname aan arbeidsmatige projecten en werk in een beschutte omgeving de opstap zijn naar een betaalde baan en daarmee naar duurzame zelfstandigheid.

Voor een deel van hun dagbestedingaanbod werken Parnassia, Brijder en Palier samen met REAKT dagbesteding en arbeidsrehabilitatie. Op diverse ambulante en klinische locaties in Den Haag en Haagrand kunnen (ex-) patiënten terecht voor ondersteunende en activerende begeleiding en arbeidsmatige activiteiten.

Brijder biedt via de Banenconsulent Verslavingszorg (BV) individuele trajectbegeleiding als voorbereiding op het vinden en behouden van passende scholing, activiteiten en werk. De BV is zowel beschikbaar voor patiënten die uit een versla-

vingsprogramma komen als chronisch verslaafde patiënten. Leerwerkcentrum 't Filaal van Brijder verzorgt vaktrainingen voor patiënten met verslavingsproblemen op het gebied van bouw en houtbewerking, groenvoorziening, techniek, horeca en verzorging. Als aanvulling hierop worden tevens computer-, sociale vaardigheids- en sollicitatietrainingen gegeven.

De Haagse Zaak en de OVGH's van Brijder bieden leerwerktrajecten onder de naam De Nieuwe Geuzen. Verslaafden kunnen via kleine 'bedrijfjes' maatschappelijk zinvol werk verrichten en daar binnen wettelijke kaders ook iets mee verdienen.

Dit brengt ook patiënten uit de moeilijke OGGz-doelgroep dicht bij een rol in de samenleving.

Bij trajecten naar werk speelt de samenwerking met TRACK re-integratie en bemiddeling een rol. TRACK begeleidt patiënten naar werk op maat. Een bijzondere werkvorm van Parnassia en TRACK is Individual Placement en Support (IPS). Hierbij worden patiënten op individueel niveau en zonder voortraject of opleiding begeleidt naar een betaalde baan. De jobcoaches van TRACK werken daartoe mee in de behandelteams van Parnassia.

Ondersteunende diensten

Een traject van signaleren en toeleiden, behandeling, opvang en zorg en maatschappelijke integratie heeft alleen kans van slagen als deze afzonderlijke fasen worden ondersteund door diensten die de samenhang garanderen. Bij Parnassia wordt deze rol ingevuld door het Team Consultatie en Advies. Bij Brijder zijn dit Middelenverstrekking onder toezicht, Banenconsulent Verslavingszorg, Leerwerkcentrum 't Filaal en Hulpverlening aan ouders en kinderen en bij Palier Materieel Juridische Dienstverlening en Hulp- en adviesdienst onverzekerden.

Een stevige basis

Een specialistisch zorgaanbod en samenwerking met ketenpartners zijn de belangrijkste elementen van een OGGz-traject. De kwaliteit hiervan wordt echter ook bepaald door randvoorwaarden als regie en sturing, visie, innovatie en het meten van resultaten.

Om versnippering en hiaten te voorkomen is de werkgroep OGGz/WMO in het leven geroepen. Deze werkgroep is samengesteld uit vertegenwoordigers van Parnassia, Brijder en Palier en overlegt regelmatig over de invulling van het OGGz-aanbod. Daarbij wordt op zowel bestuurlijk als uitvoerend niveau bekeken hoe programma's en processen kunnen worden verbeterd.

Voor zorgverzekeraars en gemeenten is het helder tot wie zij zich kunnen richten met vragen over zaken met betrekking tot de OGGz. Alle contacten lopen namelijk via vaste accountmanagers met kennis van zaken.

De wereld verandert voortdurend, dus ook die van de OGGz. Doorlopend ontstaan nieuwe inzichten ten aanzien van doelgroepen en behandeling. Als onderdeel van de Parnassia Bavo Groep zorgen Parnassia, Brijder en Palier ervoor op de hoogte te blijven, onder andere door deel te nemen aan landelijke en internatio-

nale gremia. Daarnaast investeren zij actief in wetenschappelijk onderzoek. Zo is psychiater Niels Mulder verbonden als bijzonder hoogleraar OGGz aan de Erasmus Universiteit en wordt in de regio Haaglanden het psychiatrisch wetenschappelijk onderzoek geleid door psychiater Bert van Hemert. Het Parnassia Addiction Research Center (PARC) is het onderzoekscentrum van Brijder. Behalve wetenschappelijk onderzoek dragen ook ervaringen op de werkvloer bij tot nieuwe vragen of oplossingen.

Het uitgangspunt voor Parnassia, Brijder en Palier is het bieden van doeltreffende en doelmatige behandeling, resulterend in een zo zelfstandig mogelijk leven voor de betrokkene. De maatschappij is echter voortdurend in beweging en daarmee ook de zorgbehoefte. De zorgbedrijven van de Parnassia Bavo Groep spelen zo goed mogelijk in op deze dynamische omgeving door ervaringen uit te wisselen, binnen en buiten de Groep, en deze te verwerken in hun zorgprogramma's. Hiermee ondersteunen zij hun patiënten optimaal bij hun groei naar maatschappelijke participatie en het benutten van hun mogelijkheden en kansen.

Bijlage: Overzicht programma's	Signalering en toeleiding	Behandeling, opvang en zorg	Maatschappelijke integratie	Ondersteunende diensten
Zorgservice				
24-uurs crisisdienst	■			
Politieprogramma	■			
Parnassia				
Signaleringsoverleg	■			
Team OGGz Parnassia	■	■	■	
• Haagse Straatteam	■			
• Team Consultatie en Advies		■	■	■
• Assertive Community Treatment-daklozen		■	■	
• Assertive Community Treatment-zorgmijders		■	■	
Klinisch Centrum Acute Psychiatrie		■		
Wonen met zorg				
• gesloten		■		
• groep		■		
• individueel		■	■	
• wonen in de stad (Den Haag onder Dak)		■	■	
MSS			■	
REAKT			■	
TRACK			■	
Brijder				
Alcohol Ambulant Team		■	■	
Assertive Community Treatment en Case Management Team-drugsverslaafden		■	■	
Middelenverstrekking onder toezicht		■		
• Methadonverstrekking (MSO)				■
• Heroïneverstrekking (MSC)				■
Opvang voorzieningen voor harddruggebruikers (OVGH's)	■		■	
Detox drugs en alcohol		■		
Kliniek alcohol		■		
Intramuraal motivatiecentrum (IMC)		■		
Therapeutische Gemeenschap Emiliehoeve		■	■	
Mistral Kliniek en DTOX voor jeugd		■		
De Haagse Zaak	■	■	■	
Banenconsulent verslavingszorg			■	■
Leerwerkcentrum 't Filiaal			■	■
Familietherapie (MDFT)		■		
Hulpverlening aan ouders en kinderen (P4)				■
Palier				
Hulp- en adviesdienst onverzekerden				■
Materieel Juridische Dienstverlening				■
GGz reclassering			■	
Centrum voor dubbele problematiek			■	
Centrum voor intensieve behandeling			■	
Forensisch psychiatrische afdeling			■	
Triple ex			■	■
Forensische polikliniek		■		
Forensisch Ambulant Team		■		
Remise		■	■	

Colofon

Opzet en research

dr. Bert van Hemert,
psychiater, hoofd zorg bureau 24-uurszorg, Parnassia Bavo Groep
drs. Chris van der Meer,
psychiater, directeur zorg Palier
Gijs Jordaan, MBA,
regiomanager Den Haag e.o. Brijder Verslavingszorg

Conceptontwikkeling en tekst

Nadira Rambocus,
servicecentrum REAKT Groep

(Eind)redactie

drs. Ellen van Hummel,
psychiater, directeur zorg Parnassia, psycho-medische zorg
Erica Holtheijer,
communicatieadviseur Parnassia, psycho-medische zorg
Kaat van der Weide,
communicatieadviseur Parnassia Bavo Groep

Vormgeving

Koopmans en Van Dalen bv, Rijswijk

Fotografie

Afdeling Mediaondersteuning, Parnassia Bavo Groep
en anderen

Drukwerk

Drukkerij Artoos, Rijswijk.

Copyright © 2008, Parnassia Bavo Groep

Kengetallen 2007

Zorgservice Parnassia Bavo Groep

- 24-uurs crisisdienst: 4.400 per jaar
- Politieprogramma: 800 cases per jaar

Parnassia

- **Signaleringsoverleg:** 150 cases per jaar
- **MSS Den Haag:** 260 cases per jaar
- **Team OGGz Parnassia (TOP)**
  - * Haagse Straatteam (actief sinds 1-7-2007): 260 cases per jaar
  - * Team Consultatie en Advies: 470 cases per jaar
  - * Assertive Community Treatment-daklozen: 120 cases per jaar
  - * Assertive Community Treatment-zorgmijders: 104 cases per jaar
- **Klinisch Centrum Acute Psychiatrie**
  - * 52 plaatsen
  - * 1.231 opnames per jaar
- **Wonen met zorg**
  - * aantal bedden gesloten 40, groep 208, individueel 104 HAT eenheden
  - * psychiatrisch verpleeghuis in 2008 60 bedden met een uitbreiding in 2009 naar een totaal van 140 bedden
  - * in ontwikkeling in 2008-2009: 95 woonplaatsen van groeps- tot individueel wonen voor patiënten met psychiatrische en verslavingsproblemen.
- **REAKT**
  - * 2.621 actieve deelnemers op activiteitencentrum De Brink (Monsterseweg)
  - * 2.027 op activiteitencentrum Johannes van Duuren (Albardastraat)
- **TRACK:** 101 IPS-trajecten per jaar

Brijder

- **Ambulant Team Brijder (MSO)**
  - * Assertive Community Treatment-drugsverslaafden: 85 cases per jaar
  - * Case Management Team: 120 cases per jaar
  - * Quick scan: 60 cases per jaar
- **Middelenverstrekking onder toezicht**
  - * Methadonverstrekking: 995 patiënten behandeld per jaar, ca 550 actief per week
  - * Heroïneverstrekking: 77 patiënten behandeld per jaar; aantal plaatsen 75

- **Detox drugs en alcohol:** 432 patiënten behandeld per jaar; aantal plaatsen 20
- **Kliniek alcohol:** 739 patiënten behandeld per jaar; aantal plaatsen 44
- **Mirage Minnesotakliniek:** 280 patiënten behandeld per jaar; aantal plaatsen 32
- **Mistral Kliniek en DTOX voor jeugd:** aantal beschikbare plaatsen 30
- **Therapeutische Gemeenschap Emiliehoeve:** 141 patiënten behandeld per jaar; aantal plaatsen 35
- **Intramuraal motivatiecentrum:** 348 patiënten behandeld per jaar; aantal beschikbare plaatsen 32
- **De Haagse Zaak:** ca 650 unieke personen per jaar, 50 bezoekers per dag
- **Opvang voorzieningen (2x) voor harddruggebruikers:** 165 plaatsen
- **Banenconsulent verslavingszorg:** 285 nieuwe trajecten per jaar
- **Familietherapie (MDFT):** 30 personen per jaar
- **Hulpverlening aan ouders en kinderen:** 10 families per jaar

Palier

- **GGz Reclassering:** aantal trajecten per jaar 1.500
- **Materieel Juridische Dienstverlening:**
  - * aantal cases per jaar 1.000
  - * hulp- en adviesdienst onverzekerden: cases per jaar 200
- **Forensisch Ambulant Team:** aantal cases per jaar 200
- **Centrum voor dubbele problematiek**
  - * aantal klinische plaatsen 36
  - * aantal zorgtrajecten per jaar 200
- **Centrum voor intensieve behandeling**
  - * aantal klinische plaatsen 24
  - * aantal zorgtrajecten per jaar 48
- **Forensisch psychiatrische afdeling**
  - * aantal klinische plaatsen 34
  - * aantal zorgtrajecten per jaar 60
- **Forensische polikliniek:** aantal cases per jaar 700
- **Triple-Ex**
  - * aantal klinische plaatsen 50
  - * aantal zorgtrajecten per jaar 100
- **Remise**
  - * aantal woningen 25
  - * aantal trajecten per jaar 50.

Brijder Verslavingszorg

Directie

Monsterseweg 93
2553 RJ Den Haag
telefoon 070-391 96 11
www.brijder.nl

Parnassia, psycho-medische zorg

Directie

Oude Haagweg 353
2552 ES Den Haag
telefoon 070-391 73 59
www.parnassia.nl

Palier

Directie

Monsterseweg 93
2553 RJ Den Haag
telefoon 070-391 68 52
www.palier.nl

Parnassia Bavo Groep

Bureau 24-uurszorg

Avocadostraat 2
2552 HS Den Haag
telefoon 070-3917192
www.parnassiabavogroep.nl

Accountmanager

Rob van den Berg

Oude Haagweg 353
2552 ES Den Haag
telefoon 06-53 28 42 43